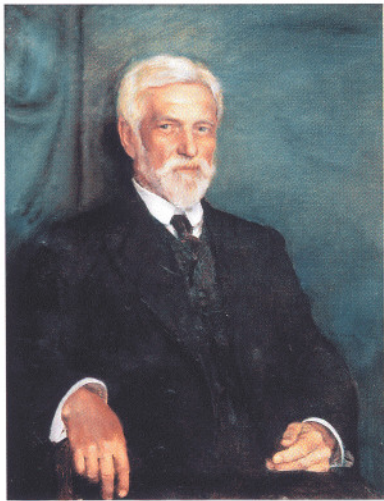

2. Prof. František Mareš, 1922

Mezi válkami

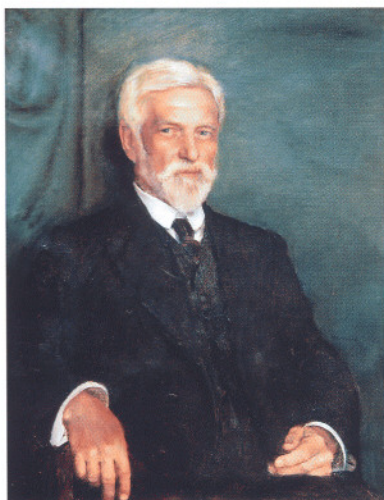
Počátky: Ze školy pro dámy na Akademii výtvarných umění

„Věřím v ženy; mohou mít skutečně velký vliv na život. Jen musí chtít a potom to zajiště zmohou.“

(Milada Marešová)¹

„S novou ženou přichází i nová umělkyně.“

(Hans Hildebrandt)²

2. Prof. František Mareš, 1922

Milada Marešová se narodila v rodině univerzitního profesora Františka Mareše, významného fyziologa a filosofa.³ Jak psal ve svých vzpomínkách vydavatel Otakar Štorch-Marien, její „zásady se značně lišily od názorů otcových“, ⁴ ale kultivované rodinné prostředí, kam docházela řada vynikajících českých intelektuálů z vědecké a kulturní komunity, přesto zásadně ovlivnilo její profesní počátky. Práce a názory Františka Mareše byly pevně ukotveny v empirismu soudobé vědy stejně jako ve vitalistické filosofii, jejímž byl oddaným stoupencem. Jeho důraz na mravní zákon a poslání národa ve vytváření kulturních, společenských a politických hodnot a kritika moderního „kultu faktů“ a nadvlády utilitární předmětnosti se jistě podílely na formování některých názorů budoucí umělkyně. Dcera Milada se ale od svého raného mládí vymezovala vůči vyhraněné nacionalistickým a nadto patriarchálním ideálům, které vyznával její otec. František Mareš přesto svou dceru v rozhodnutí stát se malířkou podporoval a nezanedbatelnou roli při výběru povolání sehrála i její matka Emílie, která se zabývala vědeckou kresbou a svými ilustracemi, spojujícími rigorózní vědecké pozorování s osobitým smyslem pro kompozici a ornament, doprovázela odborné spisy svého manžela.⁵

1 Cit. in: Naděžda Melniková-Papoušková, Milada Marešová, *Naše domácnost* 1948, č. 3, s. 200.

2 Hans Hildebrandt, *Die Frau als Künstlerin*, Berlin 1928, s. 106.

3 František Mareš (1857–1942) byl autorem několika významných knih věnovaných fyziologii a přírodním vědám, např. *Všeobecná fyziologie* (1894), *Fyziologie smyslu* (Praha 1929), nebo čtyřdílné *Fyziologie* (1926). Z jeho filosofických spisů uvádím alespoň výběr: *O citlivosti* (Praha 1891), *Idealism a realism v přírodní vědě* (Praha 1901), *Životní účelnost* (Praha 1916), *Pravda nad skutečností* (Praha 1918, s ilustracemi Františka Bílka), *Společenstvo svazu národů* (Praha 1920), *Pravda v citu* (Praha 1922). František Mareš patřil po celý svůj život k vytrvalým obhájčům pravosti *Rukopisů*, díky čemuž se opakovaně dostával do sporů s T. G. Masarykem. Politicky se již od vzniku samostatného Československa hlásil k českému nacionalistickému hnutí a byl tak zástupcem protihradní opozice. V letech 1918–1920 byl za Československou národní demokracii poslancem Revolučního národního shromáždění a posléze senátorem. Krajiní nacionalistické pozice, které F. Mareš zastával, jej v polovině třicátých let vedly do čela Národní fronty, která zastřešovala české fašisticky orientované organizace a hnutí. Na konci třicátých let se angažoval v organizaci Vlajka, jejímž byl spolu s Viktorem Dykem ideovým vůdcem.

4 Otakar Štorch-Marien, *Ohňostroj. Paměti nakladatele II*, Praha 1992, s. 402.

5 V tomto oboru umělkyně po staletí nenarážely na zásadnější společenský odpor, neboť přírodovědná ilustrace dobře konvenovala s obecným názorem, že žena stojí blízko přírodě, její umělecký projev vychází z imitace okolního světa a do vínku jí není dán smysl pro monumentalitu. Vědecká kresba se navíc řadila po bok užitého a dekorativního umění, které nebyly klasifikovány jako autonomní umělecké disciplíny a u nichž se předpokládala nižší stupeň intelektuální vybavenosti a větší schopnost manuální zručnosti. Srv. např. Rozsika Parker–Griselda Pollock, *Old mistresses: Women, art and ideology*, London 1981, zvl. 2. kapitola *Crafty women and the hierarchy of the arts*.